



MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

DOZ-SK.MP-070/29/12

Warszawa, dnia

20 LIS 2012

P. R. Rójek
26.11.12
9747

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 22.11.12.
nr 5293 podpis *Borusewicz*

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

W związku z oświadczeniem Pana Senatora Władysława Ortyła z dnia 18 października 2012 r., skierowanym do Pan Bogdana Zdrojewskiego - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przekazany przy piśmie Marszałka Senatu z dnia 24 października 2012 r. (znak: BPS/043-19-766/12), w sprawie zamiaru sprzedaży przez Agencję Rozwoju Przemysłu Zespołu Zamkowo - Parkowego w Baranowie Sandomierskim, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

W obecnym stanie prawnym, kwestie dotyczące sprzedaży obiektów wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, regulują przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, ze zm., dalej jako ustawa o ochronie zabytków).

Zgodnie z art. 13 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Stosownie do art. 34 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93, ze zm.) Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należące do innych państwowych osób prawnych. Należy przez to rozumieć, że mienie należące do Agencji Rozwoju Przemysłu S.A., jednoosobowej spółki prawa handlowego, zaliczanej na podstawie ww. przepisu do „innych państwowych osób prawnych”, nie jest własnością Skarbu Państwa.

W przypadku nieruchomości stanowiących mienie innych niż Skarb Państwa państwowych osób prawnych, norma z art. 13 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami nie ma zastosowania, co oznacza, że przeniesienie własności nie wymaga zgody organu ochrony zabytków. W związku z powyższym Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie ma wpływu na autonomiczne decyzje Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie w odniesieniu do Zespołu Zamkowo - Parkowego w Baranowie Sandomierskim, ponieważ nie posiada kompetencji do dysponowania obiektami zabytkowymi będącymi własnością innych podmiotów i tym samym nie może zakazać właścicielowi takiego obiektu zbycia, wydzierżawienia lub przekazania w innym trybie swojej własności.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, pragnę podkreślić, że Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako organ ochrony zabytków, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków, może działać wyłącznie na podstawie i w granicach prawa określonego przepisami ustawy o ochronie zabytków.

Odnosząc się do pytania Pana Senatora dotyczącego ogólnej polityki państwa wobec Zespołu Zamkowo-Parkowego w Baranowie Sandomierskim, uprzejmie wyjaśniam, że obecnie obowiązujące regulacje prawne z zakresu ochrony zabytków nie pozwalają na ingerencję organów ochrony zabytków w kwestiach dotyczących prawa własność, a tym samym dysponowanie obiektami zabytkowymi będącymi własnością innych podmiotów, zawierają natomiast mechanizmy gwarantujące należyłą ochronę wartości historycznych, artystycznych i naukowych zabytków objętych jedną z ustawowych form ochrony.

Przepisy ustawy o ochronie zabytków regulują kwestie dotyczące sposobu korzystania i podejmowania wszelkich działań przy zabytkach wpisanych do rejestru. Zespół Zamkowo - Parkowy w Baranowie Sandomierskim, objęty jest ochroną konserwatorską, poprzez wpis do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie z dnia 11 grudnia 1967 r. Stosownie do treści art. 28 pkt 4 ustawy o ochronie zabytków, właściciel zabytku wpisanego do rejestru zabytków, zobowiązany jest do poinformowania właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków, o zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, tj. o zamiarze sprzedaży, dzierżawy lub zbycia w inny sposób tego obiektu. Ponadto zgodnie z treścią art. 5 ustawy o ochronie zabytków, właściciel lub posiadacz zabytku, zobowiązany jest do sprawowania opieki nad obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, a w oparciu o art. 25 ww. ustawy, przy zagospodarowaniu zabytku nieruchomego na cele użytkowe, zobligowany jest także do spełnienia określonych wymogów, w porozumieniu

z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Stosownie do treści art. 36 ust. 1 pkt 9 ustawy o ochronie zabytków zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub sposobu korzystania z tego zabytku wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Na podstawie art. 27 ustawy o ochronie zabytków, wojewódzki konserwator zabytków, na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku, przedstawia w formie pisemnej zalecenia konserwatorskie określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania niezbędnych prac, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w zabytku.

W celu zagwarantowania właściwego, zgodnego z zasadami ochrony zabytków i opieki nad nimi, użytkowania Zespołu Zamkowo - Parkowego w Baranowie Sandomierskim, przez potencjalnego dzierżawcę, w dniu 20 lutego 2012 r. dyrektor Oddziału w Baranowie Sandomierskim „Zespół Zamkowo-Parkowy w Baranowie Sandomierskim” Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie wystąpił do kierownika Delegatury w Tarnobrzegu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Przemyśle z wnioskiem o wydanie zaleceń konserwatorskich, określających sposób korzystania z zabytku. W zaleceniach konserwatorskich, przekazanych pismem z dnia 19 marca 2012 r., organ ochrony zabytków wskazując wartości zabytkowe Zespołu, precyzyjnie określił zakres ochrony kompleksu, a zachowanie istniejących obecnie funkcji użytkowych poszczególnych części zespołu, uznał za bezwzględnie konieczne, w tym również utrzymanie istniejącej funkcji muzealnej bez jej ograniczania. Podkreślił także niezbędność zachowania jedności funkcjonalnej i własnościowej Zespołu Zamkowo-Parkowego w Baranowie Sandomierskim, wykluczając możliwość podziałów i zbycia w części.

W nawiązaniu do pytania Pana Senatora dotyczącego możliwości wprowadzenia przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego „zmian w zakresie kompetencji w kierunku przekazania” Zespołu Zamkowo-Parkowego w Baranowie Sandomierskim w ręce samorządu terytorialnego, uprzejmie wyjaśniam, że Minister Kultury nie posiada uprawnień do podjęcia tego typu działań, które w świetle stanu prawnego zabytku, miałyby znamiona ingerencji, niezajdującej uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa.

Odnosząc się do kwestii finansowania utrzymania zabytku przez państwo, uprzejmie wyjaśniam, że Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego działając zgodnie z przepisami rozdziału 7 ustawy o ochronie zabytków oraz przepisami aktów wykonawczych, dofinansowuje zadania z zakresu kultury, w ramach corocznie ogłaszanych programów

operacyjnych, służących realizacji „Strategii Rozwoju Kultury w l. 2004-2013”. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, udzielane są na wniosek właściciela bądź posiadacza zabytku wpisanego do rejestru.

Ponadto informuję, powołując się na komunikat prasowy Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. z dnia 5 października 2012 r., że postępowanie przetargowe w sprawie sprzedaży Zespołu Zamkowo-Parkowego w Baranowie Sandomierskim zostało zakończone bez wyłonienia nabywcy.

Jednocześnie pragnę zapewnić, że organy ochrony zabytków, w tym Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków, podejmują wszelkie możliwe działania mające na celu zapewnienie jak najlepszej ochrony Zespołowi Zamkowo-Parkowemu w Baranowie Sandomierskim. Mając na względzie szczególną dla dziedzictwa kulturowego Polski wartość renesansowo - manierystycznego Zamku, określanego często mianem „Małego Wawelu”, obiektu o najwyższej klasie artystycznej, śledzą z uwagą działania Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. dotyczące zamiaru zbycia obiektu.

Zapowiedź sprzedaży Zespołu Zamkowo-Parkowego w Baranowie Sandomierskim przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. wywołała zaniepokojenie parlamentarzystów, mediów, organizacji społecznych, mieszkańców Baranowa Sandomierskiego i Podkarpacia, co należy uznać za pozytywny przejaw społecznej troski o los najcenniejszych polskich zabytków. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zajmuje się tą sprawą od kwietnia 2012 r. W odpowiedziach Ministra Kultury, udzielanych na liczne wystąpienia, każdorazowo wskazywano na aktualny stan prawny dotyczący tej sytuacji oraz okoliczności towarzyszące planom właściciela, co do dalszych losów zabytku.

Pragnę także wyjaśnić, że największym zagrożeniem dla utrzymania zabytku i zachowania jego wartości jest niewłaściwa opieka sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza. Nie można jednak arbitralnie zakładać, że sprzedaż obiektu zabytkowego podmiotowi z sektora prywatnego, będzie równoznaczna z brakiem odpowiedniej opieki, czy ograniczeniem kontroli i możliwości ochrony pełnionej przez organy ochrony zabytków. Znane są przykłady zabytków, które po przejęciu przez właściciela prywatnego, odzyskały swój dawny blask i świetność, bez umniejszania, czy ograniczania ich roli dla wartości dziedzictwa narodowego.

Uprzejmie wyjaśniam, że Zespół Zamkowo-Parkowy w Baranowie Sandomierskim, w skład którego wchodzi zamek, oranżeria, gmach hotelowy i park krajobrazowy, objęty jest ochroną w formie wpisania do rejestru zabytków decyzją z dnia 11 grudnia 1967 Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie. Zgodnie z treścią art. 4 i 5 ustawy o ochronie zabytków, organy administracji publicznej oraz właściciele lub posiadacze zabytków, zobowiązani są do sprawowania ochrony bądź opieki nad obiektami wpisanymi do rejestru zabytków. Rejestr jako jedna z form ochrony zabytków, określonych w art. 7 ww. ustawy, umożliwia pełne stosowanie i egzekwowanie przepisów o ochronie zabytków. Zaniechanie wypełnienia przez właściciela lub posiadacza zabytku wpisanego do rejestru obowiązków określonych w art. 5 ustawy o ochronie zabytków jest wykroczeniem i skutkuje odpowiedzialnością karną zgodnie z treścią art. 110 („Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.”).

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, należy uznać, że współpraca ewentualnego nabywcy, bądź nowego użytkownika zabytku z organem ochrony zabytków, polegająca na akceptacji i stosowaniu się do zaleceń konserwatorskich, a także przestrzeganiu przepisów ustawy o ochronie zabytków oraz aktów wykonawczych, przy równoczesnym nadzorze konserwatorskim, zagwarantuje zachowanie obecnych, wysokich wartości zabytkowych tego szczególnie cennego Zespołu.

Z up. Ministra Kultury
i Dziedziczości
SEKRETARZ STANU
Piotr Zichowski

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.